

Spis treści

Od autora	7
1. Wstęp	9
2. Zapobieganie wypadkom (profilaktyka)	10
3. Stres	11
3.1 Stres	11
3.2 Stresor	11
3.3 Panika	12
3.4 Jak radzić sobie ze stresem?	13
3.4.1 Podatność na stres	13
3.4.2 Rozpoznawanie oznak stresu	14
4. Ogólne zasady dotyczące ratownictwa powierzchniowego	15
4.1 Podstawy prawne niesienia pomocy	15
4.2 Minimalizacja ryzyka ratownika	16
4.3 Czas trwania akcji ratowniczej	18
5. Zarządzanie wypadkiem	19
5.1 Ocena sytuacji	19
5.2 Zawiadomienie pomocy specjalistycznej	20
5.3 Planowanie działania	22
5.4 Bezpośrednie niesienie pomocy	22
5.5 Łańcuch przeżycia	22
6. System partnerski	24
7. Ratownictwo podwodne	29
7.1 Zwracanie uwagi partnera pod wodą	29
7.1.1 Sygnał czuciowy	29
7.1.2 Sygnał akustyczny	30
7.1.3 Sygnał optyczny (znaki nurkowe)	30
7.2 Problemy ze sprzętem	31
7.2.1 Maski	31
7.2.2 Fajki	32
7.2.3 Płetwy	32
7.2.4 Przyrządy pomiarowe do obliczania dekompresji	33
7.2.5 Ucisk skafandra	33
7.2.6 Automat oddechowy	34
7.2.6.1 Samoczynny wypływ czynnika oddechowego	35
7.2.6.2 Brak możliwości oddychania z automatu (ang. Out Of Gas)	38
7.2.6.2.1 Oddychanie z własnego dodatkowego II stopnia	38
7.2.6.2.2 Oddychanie z dodatkowego II stopnia partnera	38
7.2.6.2.3 Oddychanie we dwóch z jednego II stopnia	43
7.2.6.2.3 Oddychanie z butli typu „Spare air” (autoratownictwo)	44
7.2.6.2.4 Awaryjne wypłynięcie z głębokości (autoratownictwo)	45
7.3 Problemy fizyczne	46
7.3.1 Zmęczenie	46
7.3.2 Kurcze mięśni	47
7.3.3 Partner nieodpowiadający na sygnały	48
7.3.3.1 Nieprzytomny lub nieoddychający partner	48
7.3.3.1.1 Założenia	48
7.3.3.1.2 Główne kroki dotyczące wydobywania	49
7.3.3.2 Dodatkowe informacje	50

7.3.3.3	Wyciąganie przy użyciu URW partnera	51
7.3.3.3.1	Metoda „na wprost”	51
7.3.3.3.2	Metoda „od tyłu”	53
7.3.3.4	Wyciąganie przy użyciu własnego URW	55
7.3.3.4.1	Metoda „z lewej strony ratowanego”	55
7.3.3.4.2	Metoda „na krzyż”	55
7.3.3.4.3	Metoda „na misia”	56
7.3.3.5	Wyciąganie przy użyciu płetw	57
7.3.4	Problemy z wyrównywaniem ciśnienia	58
7.3.5	Zaburzenia orientacji	59
7.4	Inne sytuacje związane z ratownictwem pod wodą	60
7.4.1	Zgubienie partnera	60
7.4.2	Panika	61
7.4.3	Zaplątanie się w liny/sieci	61
7.4.4	Toksyczne działanie tlenu (O ₂)	64
7.4.5	Toksyczne działanie azotu (N ₂) – tzw. narkoza azotowa	65
7.4.6	Zatrucie innymi gazami, toksyczne działanie CO ₂	66
7.4.7	Wymioty pod wodą (autoratownictwo)	67
7.4.8	Problemy związane z dodatnią pływalnością	68
7.4.9	Problemy związane z ujemną pływalnością (autoratownictwo)	71
7.4.10	Holowanie pod wodą	73
7.5	Problemy podczas głębokich nurkowań dekompresyjnych	74
7.5.1	Skrócenie czasu pobytu na dnie	74
7.5.2	Wydłużenie czasu pobytu na dnie	75
7.5.3	Awaria gazu dekompresyjnego	75
7.5.4	Wydobycie nieprzytomnego partnera	76
8.	Ratownictwo w zależności od używanego sprzętu	77
8.1.	Ratownictwo przy nurkowaniu ze skuterem	77
8.1.1	Awaria skutera (zalanie/rozszczelnienie/implozja korpusu, brak możliwości włączenia) lub jego zgubienie	77
8.1.2	Samodzielne holowanie zepsutego skutera	78
8.1.3	Holowanie partnera po awarii skutera	78
8.1.4	Brak możliwości wyłączenia skutera	78
8.1.5	Nawinięcie się linki w napęd	79
8.1.6	Holowanie partnera w przypadku braku czynnika oddechowego	79
8.2	Ratownictwo w konfiguracji bocznej (ang. side-mount)	80
8.2.1	Pęknięcie gumy „bungee” mocującej butlę za zawór	80
8.2.2	Pęknięte dolne mocowanie butli	80
9.	Ratownictwo na powierzchni	81
9.1	Awaryjne wynurzenie w skafandrze suchym	81
9.2	Wynurzenie awaryjne	82
9.3	Całkowite zalanie skafandra suchego	83
9.4	Zmęczenie na powierzchni	84
9.5	Czynności przy udzielaniu pomocy w wodzie	84
9.5.1	Wzywanie pomocy na powierzchni przez nurka	84
9.5.2	Sygnalizacja akustyczna	85
9.5.2.1	Sygnalizacja głosem	85
9.5.2.2	Sygnalizacja gwizdkiem	85
9.5.3	Sygnalizacja wizualna dzienna i nocna	86
9.5.3.1	Sygnalizacja ręką	86
9.5.3.2	Sygnalizacja pławką dymną	86
9.5.3.3	Sygnalizacja lusterkiem	86
9.5.3.4	Sygnalizacja proszkiem sygnałowym	87
9.5.3.5	Sygnalizacja za pomocą bojki	88
9.5.3.6	Sygnalizacja przy pomocy wstęgi ratowniczej (Rescue streamer)	88
9.5.4	Sygnalizacja przy użyciu flagi	89
9.5.5	Sygnalizacja przy użyciu sprzętu pletwonurka	89
9.5.5.1	Sygnalizacja rakiętą sygnałową (pistolet sygnałowy)	90
9.5.5.2	Sygnalizacja przy użyciu sztucznego światła	90

9.5.5.3	Sygnalizacja przy pomocy urządzenia elektronicznego (radio i GPS)	90
9.5.6	Dopływanie do poszkodowanego na powierzchni	91
9.5.7	Zapewnienie pływalności	93
9.5.8	Odwroćenie ratowanego	93
9.5.9	Podanie oddechu	94
9.5.9.1	Podanie sztucznego oddechu przy pomocy maseczki twarzowej	95
9.5.9.2	Podawanie sztucznego oddechu metodą usta-usta	96
9.5.9.3	Podawanie sztucznego oddechu metodą usta-nos	96
9.6	Holowanie	97
9.6.1	Postępowanie udzielającego pomocy w zależności od odległości holowania	99
9.6.2	Sposoby rozbierania poszkodowanego ze sprzętu w wodzie	99
9.6.2.1	Rozbieranie poszkodowanego – kamizelka z rozpinanymi pasami ramiennymi	99
9.6.2.2	Rozbieranie poszkodowanego – kamizelka z pełnymi ramionami	100
9.6.2.3	Rozbieranie poszkodowanego – kamizelka z nie rozpinanymi pasami ramiennymi	100
9.6.3	Holowanie za ratownikiem (od tyłu)	100
9.6.4	Holowanie przed ratownikiem (pchanie)	101
9.6.5	Holowanie z boku	102
9.7	Ogólne zasady dotyczące wydobywania	102
9.7.1	Wydobycie na małą łódź, pomost, ponton	103
9.7.1.1	Pomoc przy wyjściu z wody	103
9.7.1.2	Wyciąganie przodem na prostych ramionach	104
9.7.1.3	Wyciąganie bokiem przy pomocy lin	106
9.7.1.4	Wyciąganie przodem przy pomocy lin	108
9.7.2	Wydobycie bezpośrednio na dużą jednostkę	108
9.7.3	Wynoszenie na brzeg	109
9.7.3.1	Pomoc przy wyjściu z wody	109
9.7.3.2	Wyciąganie za pomocą chwytu Rauteka (za przedramię)	109
9.7.3.3	Wynoszenie sposobem strażackim	111
9.7.3.4	Wynoszenie na biodrach	112
9.7.3.5	Wynoszenie na plecach	114
9.7.3.6	Wynoszenie po drabinie	115
9.7.3.7	Wydobycie na brzeg przy falowaniu	117
9.8	Długie przebywanie w wodzie	117
10. Pomoc na brzegu/łodzi		119
10.1	Czynności przygotowawcze do udzielenia zabiegów resuscytacyjnych	119
10.1.1	Zabezpieczenie miejsca udzielania pomocy	120
10.1.2	Bezpieczeństwo ratownika	120
10.2	Resuscytacja	121
10.2.1	A – Drogi oddechowe	123
10.2.2	B – Oddychanie	123
10.2.3	C – Pośredni masaż serca	127
10.2.4	D – Automatem Defibrylacja Zewnętrzna (AED)	128
10.2.5	Podanie tlenu	129
10.2.5.1	Wskazówki do użycia tlenu	134
10.2.5.2	Płyny do picia	135
10.2.6	Pozycja bezpieczna	135
10.3	Plan alarmowy	136
10.4	Przypisanie ról osobom uczestniczącym w organizacji nurkowania	138
10.5	Informacje o wypadku	138
10.6	Test neurologiczny	139
10.7	Świadek zdarzenia	141
10.8	Ewakuacja z miejsca wypadku	142
10.8.1	Ewakuacja helikopterem	142
10.8.2	Komora hiperbaryczna w ratowaniu płetwonurków	144
10.9	Podsumowanie postępowania przy wypadku nurkowym	145
11. Pierwsza pomoc przy urazach i chorobach nurkowych		146
11.1	Zespół zaburzeń dekompresyjnych (DCI – Decompression Illness)	146
11.2	Uraz ciśnieniowy płuc	149
11.3	Uraz ciśnieniowy ucha	151

11.4	Uraz ciśnieniowy zatok przynosowych	152
11.5	Uraz ciśnieniowy twarzy	153
11.6	Uraz ciśnieniowy zęba	153
11.7	Hipotermia (przechłodzenie)	154
11.8	Hipertermia	155
	11.8.1 Przegrzanie (heat stress)	156
	11.8.2 Wyczerpanie ciepłe	156
	11.8.3 Udar ciepły (porażenie słoneczne)	157
11.9	Wstrząs	159
11.10	Omdlenie	159
11.11	Choroba morską	160
11.12	Zatrucie tlenkiem węgla (CO)	160
11.13	Toksyczne działanie dwutlenku węgla (CO ₂)	161
11.14	Toksyczne działanie tlenu (O ₂)	162
11.15	Hipoksja (niedotlenienie)	163
11.16	Odratowanie po tonięciu	164
11.17	Apteczka nurkowa	165
12.	Ratownictwo podlodowe	167
12.1	Wzywanie pomocy pod lodem	167
12.2	Ratowanie nurka pod lodem	168
12.3	Autoratownictwo pod lodem	169
	12.3.1 Poszukiwania przerębli za pomocą kołowrotka	169
	12.3.2 Wykorzystanie pasów kierunkowych do odnalezienia przerębli	170
	12.3.3 Wykucie dziury w lodzie	170
	12.3.4 Łamanie lodu przy brzegu	170
12.4	Wydobycie nurka na powierzchnię lodu	170
13.	Ratownictwo w przestrzeniach zamkniętych	171
13.1	Zapłatanie się w linę poręczową	171
13.2	Poduszki gazowe	171
13.3	Zgubienie partnera	172
13.4	Dzielenie się gazem	172
13.5	Autoratownictwo w przestrzeniach zamkniętych	172
	13.5.1 Odnajdywanie poręczówki	172
	13.5.2 Wycinanie się z zapłatania w poręczówkę	173
	13.5.3 Odnajdywanie wejścia, jeżeli odnalezienie poręczówki jest niemożliwe	174
14.	Niebezpieczna flora i fauna	176
14.1	Poparzenia	176
14.2	Ukłucia/użądlenia	178
14.3	Ukąszenia	181
14.4	Zatrucia pokarmowe	183
	14.4.1 Zatrucia ciguatoksynami	183
	14.4.2. Zatrucia histaminami	184
14.5	Porażenia prądem	186
14.6	Podrażnienia podczas kąpieli	186
14.7	Technika immobilizacyjna	187
15.	Poszukiwanie zaginionego płetwonurka	189
15.1	Metoda wahadłowa	191
15.2	Metoda półcyrkulacyjna	192
15.3	Metoda cyrkulacyjna	193
15.4	Metoda rozszerzającego się kwadratu	193
15.5	Metoda przeszukiwań równoległych (przeszukiwanie wg wzorca „U”)	194
15.6	Metoda poszukiwań w grupie	195
15.7	Zaprzestanie poszukiwań	195
16.	Nurkowanie na wstrzymanym oddechu	197
17.	Podsumowanie	199
18.	Spis ilustracji	200
19.	Bibliografia	203

Od autora

Książka „Ratownictwo nurkowe z elementami pierwszej pomocy medycznej” ukazała się w 2005 r. Została bardzo pozytywnie odebrana przez środowisko związane z nurkowaniem. Na przestrzeni kilku lat od ukazania się pierwszego wydania, stała się sztandarową publikacją związaną z ratownictwem nurkowym dostępną na polskim rynku. Pozycja ta jest też często dodawana do kursów nauczania ratownictwa nurkowego niezależnie od organizacji szkolącej.

Drugie wydanie pojawiło się w roku 2011 i zawierało dużo zmian i poprawek. W stosunku do wydania I, książka została uzupełniona o:

- Ratownictwo nurkowe przy użyciu skuterów podwodnych,
- Postępowanie podczas głębokich nurkowań dekompresyjnych,
- Poszukiwania podwodne.
- Odpowiedzialność prawna udzielającego pomocy,
- Obsługę automatycznego defibrylatora zewnętrznego (AED),
- Dodatkowe informacje dotyczące ewakuacji poszkodowanego,
- Uzupełnienie informacji nt profilaktyki sytuacji awaryjnych
- Nowe informacje związane z niebezpieczną fauną morską,

Trzymacie Państwo w ręku kolejną edycję książki, która idąc z biegiem czasu została uzupełniona m.in. następujące tematy:

- Elementy ratownicze stosowane podczas nurkowań w konfiguracji bocznej,
- Uzupełniony i poprawiony rozdział związany z sygnalizacją powierzchniową,
- Uzupełniony i poprawiony rozdział dotyczący ratownictwa podwodnego – dzielenie się gazem oraz wydobywanie partnera,
- Zgodność z najnowszymi (2015) wytycznymi resuscytacji.

W stosunku do wydania pierwszego publikacja została też wzbogacona o kilkadziesiąt rycin, które sprawiają, że materiał jest bardziej przejrzysty i czytelny.

Chciałbym podziękować wszystkim, którzy przekazali mi swoje komentarze i uwagi.

Osobne podziękowania należą się fotografom oraz tym, którzy przekazali mi materiał zdjęciowy.

Marcin Dąbrowski

Grudzień 2015